

Η ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ * * *

ΠΙΣΤΙΣ, ιδίως μεταξύ τῶν ὀρεσιβίων Ἀλβανῶν, εἶνε ἀγρία. Ἀρκεῖ νὰ εἰσέλθετε εἰς μίαν ἐκκλησίαν διὰ νὰ βεβαιωθῇτε περὶ τούτου. Οἱ πιστοὶ κάθονται κατὰ γῆς, οἱ ἄνδρες ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ αἱ γυναῖκες ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει

νὰ ἐγερθοῦν, ὁ καθεὶς ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαζομένους πλῆττει τὴν γῆν διὰ τοῦ μετώπου τρις, καὶ καθ' ὃν χρόνον σηκώνεται, κτυπᾷ τὸ στήθος του, ἐνῶ συγχρόνως προφέρει μὲ σιγανὴν φωνὴν τὰς λέξεις: «Πασά Ζοτέ», ἓν εἶδος «Κύριε ἐλέησον», τοῦ ὁποῦ οὐ ψιθυρὸς τρέχει ἀναμεταξὺ τοῦ πλῆθους τούτου ὡς ἓνα μουγκρητὸ γεμάτο πόνον καὶ θλίψιν. Οἱ ὀρεσιβιοὶ κάθονται πάλιν στηριζόμενοι εἰς τὰς πέτρνας τῶν ποδῶν των καὶ κρατοῦντες ὑψωμένας τὰς χεῖρας, τὸ θέαμα δὲ τῆς ἐκστατικῆς αὐτῆς πόζας ποὺ πέρνουν δέν εἶνε ἐστρημένον κάποιου μεγαλείου. Βέβαια, δέν ἐννοοῦν τίποτε ἀπὸ τὸ ὑπέροχον καὶ συγκινητικὸν δράμα, τὸ ὁποῖον μέσσω εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἐκκλησίας ζωντανεῖται καὶ πάλιν διὰ τοῦτο ὅταν ἐξέρχονται τοῦ ναοῦ, ὅπου οἱ περισσότεροι ἦλθον μὲ τὰ ἄρματα των, θὰ ἀλληλοσκοτωθοῦν πιθανῶς διὰ παλαιὰς καὶ ἀσημάντους διαφοράς, τὰς ὁποίας ἔχουν νὰ ξεκαθαρίσουν».

Αὐτὰ, μεταξύ ἄλλων, παρατηρεῖ ὁ Degrand εἰς τὸ περὶ Ἄνω Ἀλβανίας σύγγραμμά του ποὺ τόσῃν ἀποκτᾷ ἐπικαιρότητα σήμερον ἀπὸ τὸ κίνημα τῶν Μαλισσῶρων καὶ τῶν ἄλλων τῆς βορείου Ἀλβανίας φυλῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπεχείρησαν τὴν κατὰ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου ἐπιθεσίαν.

Ἐχεῖ δὲ καὶ ἡ Ἀλβανικὴ Ἐκκλησία τὰς ἰδιαιτέρας τῆς προτιμήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰκονογραφίαν

τῆς καὶ αἱ προτιμήσεις αὐταὶ καταδεικνύουν ποῖα εἶνε τὰ ἐνστικτὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τοὺς πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου τῆς παρατασσομένους πιστοὺς. Αἱ γλυκύταται Ἑλληνικαὶ Παναγίαι, Ἑλεούσαι, Παρηγορήτριαι, Ὁδηγήτριαι καὶ οἱ Λατινικοὶ Χριστοὶ μὲ τὰ ρόδινα πρόσωπα καὶ τὰ ἀρνάκια τῆς στάνης πρὸ τῶν ποδῶν του, δέν θὰ ἔκαρναν καρμίαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς αὐτοὺς, τῶν ὁποίων καρμίαν ψυχικὴν χορδὴν δέν θὰ κατάρθωναν νὰ θίξουν.

Ἐς σημειωθῇ δὲ πρὸς τὴμὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅτι οἱ βόρειοι Ἀλβανοὶ εἶνε προσήλυτοι τῶν προπαγανδῶν τοῦ καθολικισμοῦ, ὁ ὁποῖος πρὸ τριῶν ἰδὴ αἰῶνων διὰ τῶν Βενεδικτίνων μοναχῶν καὶ διὰ δοχικῶς δια τῶν Δομινικανῶν καὶ τῶν Φραγκισκανῶν, ἀριθμεῖ ἐκεῖ ἐπάνω πολλὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τῶν ὁποίων δέν θὰ ἔπρεπε νὰ εἰκονίζετο ὁ Κύριος, ἀλλὰ τὸ ἐμβλημα τῆς Δυνάμεως ἐκείνης, ἡτις διὰ τῆς θρησκευτικῆς προπαγάνδας παρῆλθε καὶ ἐξήπλωσε τοὺς πλοκάμους τῶν πολιτικῶν τῆς σκοπῶν. Ἐνα φαίνεται νὰ εἶνε τὸ θέαμα, τὸ μᾶλλον συμπαθὲς εἰς τὴν Ἀλβανικὴν εἰκονογραφίαν: «Ἡ Δευτέρα Παρουσία», διότι ἡ ἀγριότης τῶν τιμωριῶν, τὰς ὁποίας οἱ δαίμονες ἐπιβάλλουν εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς, παρέχει ἔδαφος εὐρὺ ὅπως ὁ ζωγράφος προκαλεῖται ῥίγη φόβου εἰς τὸν δεόμενον, τοῦ ὁποῦ ἡ ζωὴ ἡ ληστρική διδίδει εἰς τὸ πινέλο του ὅλα τὰ μοτίβα τῶν μᾶλλον φρικιαστικῶν συνθέσεων.

Θέμα πρῶτον. Ἡ ἀγωνιώδης στιγμή τῆς μεγάλης δίκης ἔφθασεν. Ἐνὰς ὀρεσιβίος Ἀλβανός, συρθεὶς ἔξω ἀπὸ τὴν νεκρικὴν του κάσσαν, φέρεται ἐνώπιον τοῦ Δικαστοῦ. Δύο κερασφόροι δαίμονες τὸν κρατοῦν δεμένον ἀπὸ τὸν λαιμὸν μὲ χονδράς ἀλύσεις. Πρὸ τοῦ Κυρίου, ὁ Ἀρχάγγελος μὲ μεγάλῃν του λύπην βασιλᾷ ἀνοιγμένον βιβλίον καὶ δείχνει ὅτι ἡ σελίς, ἡ ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴν τοῦ ὑποδίκου, εἶνε κατὰ λευκῇ, διότι δέν ἔπραξε κανὲν ἔργον ἀγαθόν. Ἐνὰς Σατανᾶς μὲ τὴν τρίαινάν ἀνὰ χεῖρας, ἐκφωνεῖ λόγον

Ἀραβικὰ πρᾶτήρια. — Κάϊρον.

Πίναξ Περ. Τσιριγότου

καί ἀπαριθμεί πρὸ τοῦ Ἰησοῦ τὰ κακουργήματα ποὺ διέπραξεν ὁ νεκρὸς, τὰς ἀρπαγὰς ζώων, τὰς δολοφονίας του... Πρὸ αὐτοῦ εὐρίσκονται ἀραδιασμένοι οἱ μάρτυρες, ἔτοιμοι νὰ κάμουν τὰς καταθέσεις των. Ὁ ἀγιογράφος ἔβαλεν ἐκεῖ ἓνα τράγον, δύο πρόβατα, ἕναν ξεκοιλιασμένον, σάκκου με προμηθείας, με ἄλλα λόγια ὅλους τοὺς ἄθλους τῆς ὀρεσιβίας ψυχῆς. Ἀρά γε θὰ τὴν εὐσπλαχνισθῇ ὁ Παντοδύναμος! Δυστυχῶς τίποτε δὲν μᾶς κάμνει νὰ τὸ υποθέσωμεν. Ἀλλως τε, ἴσως νὰ μὴ ὑπάρχει καὶ καμμιὰ ἀνάγκη πρὸς τοῦτο τῆς ἐπιεικείας οὐσίας συναισθήματος ἐντελῶς ἀκαταλίπτου μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Θέμα δεῦτερον. Ἡ ἱερὰ εἰκὼν παριστᾷ τὴν τιμωρίαν καίποιου βλασφημοῦ καὶ ἑναὶς διάβολος τὸν κρατεῖ ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ τοῦ σῦρει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐνφ' ὃ ἄλλος μὴ μίαν τανάλιαν τοῦ τράβηξεν ἔξω τὴν γλῶσσαν. Γελοῦν καὶ οἱ δύο διὰ τὸ γλέντι, ἐνφ' ὃ τιμωρούμενος σχεδιάζει μορφασμὸν ἄγριον, ὅταν με πρωτογενὲς ψαλίδι ὁ πρῶτος διάβολος τοῦ κόβει τὴν γλῶσσαν, ὅχι διὰ μιᾶς ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ.

Θέμα τρίτον. Ἡ ἱερὰ εἰκὼν παριστᾷ συνάθροισιν δαιμόνων καὶ ἄλλων τεράτων τῆς Κολάσεως, με φείδια, ἐρπετά, πουλιὰ ἀπαίσια κλπ. Ἐπάνω ἀπὸ ζωηρὰν πυρὰν ψήνεται εἰς τὴν σούβλαν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος παρῆβη τὴν συζυγικὴν πίστιν. Αὐτὸς στραγγαλίζεται ἔπάνω εἰς τὴν σούβλαν ἀπὸ τὴν ἑρωμένην του. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔτυχε νὰ τοὺς κάνουν «τὸ διὰ μέσου» θὰ χρυσιμεύσουν τώρα ὡς στηρίγματα τῆς σούβλας, καὶ διὰ τοῦτο θὰ γονατίσουν καὶ θὰ τρυπηθοῦν εἰς τὴν μέσιν, δεμένοι πισθάγκωνα. Ὅταν ὁ σὺζυγος ψηθῇ καλὰ, θὰ παραπεθῇ ὡς γεῦμα εἰς τὰ τέρατα τῆς Κολάσεως. Εἰς τὴν μοιχαλίδα δὲν ἐπιβάλλεται καμμιὰ ἀπολύτως τιμωρία, διότι ἡ γυναῖκα εἰς τὴν Ἀλθανίαν εἶνε ἑπαρξίς πολὺ κατωτέρα τοῦ ἀνδρός, ἢ θέσις τῆς εἶνε ὑποζυγική καὶ κανεὶς δὲν θὰ ἐτολμοῦσε νὰ τὴν καταστήσῃ ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τῆς.

Π. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ

ΣΤΙΧΟΙ

Μαρία Ζάμπα.

Ἡ «Πρωκοδήκη» εὐχαρίστως παρουσιάζει εἰς τοὺς ἀναγνώστὰς τῆς νέαν ποιήτριαν, τὴν νεαρὰν δεσποινίδα Μαρίαν Ζάμπα, ἧς οἱ κατωτέρω δημοσιευόμενοι ὠραῖοι στίχοι, εἶνε ἄξιοι πολλῆς ἐκτιμῆσεως.

ΓΛΥΚΕΙΑ Ἡ ΖΩΗ...

Γλυκεῖα ἡ ζωὴ ποὺ θριαμβεύτρα ἀνθίζει ἀπ' τῆς Ἑλλάδος κάτω τὸν αἰθέρα!...
Ὅλα τὸ φῶς τ' ἀθάνατο γιομίζει καὶ διώχνει κάθε λύπη τὴ φοβέρα.

Ἀμετρα δῶρα ἡ Δήμητρα σπορπίζει ὡς τῶν βουνῶν τὶς κορυφὰς 'κεῖ πέρα
Κι' ὕγεια, χαρὰ καὶ δύναμι χαρίζει σ' ὅλους ἡ Φύσι, ἡ στοργικὴ Μητέρα.

Γλυκεῖα ἡ ζωὴ, κι' ὁ θάνατος ἀκόμα κι' αὐτὸς γλυκός, καὶ τρόμο δὲν μῆς δίνει...
Μέσ' τ' ἀνθογόνο, μέσα στ' ἅγιο χῶμα

πόσο κανεὶς ἀλήθεια εὐτυχισμένος, ποὺ θὰ κοιμᾶται στὴ βαθεῖα γαλήνη ἀπὸ ἥλιο, φῶς καὶ δόξα χορτασμένος!

ΜΕΛΛΟΘΑΝΑΤΗ

Ξέρεις τί μοιάζω; Ρόδο, ποὺ ἐν' ἀγέρῃ τὰ φύλλα του προσμένει νὰ μαδήσῃ, καὶ μονομιῖς τὸ θάνατο τοῦ φέρεϊ...
Ἄσπρος ἄφρὸς ποὺ κατ'ερῇ νὰ σβύσῃ.

Σιγὰ, σιγὰ, καθὼς ἐκείνο ξέρει, με τρυφεράδα μάνας, ἃς μοῦ λύσῃ τὰ μαῦρα μου μαλλιά τὰσπρο σου χέρι, στὸ προσκεφάλι μου νὰ τὰ σπορπίζῃ...

Πῶς ἡ ψυχὴ μου τρέμει!... Ἦθελε τόσο νὰ σκύψῃς κι' ἀπ' τὰ χεῖλῃς νὰ στῇ δώσω, σὰ μῦρο μέσ' στὸ στόμα σου νὰ στάξῃ

νὰ σβύσῃ μέσ' σ' αὐτὸ λαχταρισμένα... Καὶ τόσο λίγη ἔχει ἀπομείνει, ποῦ ἓνα ἓνα φιλή σου νὰ τὴν πιῇ θὰ φτάξῃ...

ΝΙΟΒΗ

Οἱ πόνοι πεῖα μ' ἀπονεκρῶσαν...
Κι' οὔτε χαρὰ, οὔτε λύπη νοιώθω...
Δὲν ἔχω πεῖα κατένα πόθο
Ὅλοι μου οἱ πόθοι μαρμαρῶσαν.

Δὲν εἶμαι ἡ Μοῦσα τῆς Ὀδύνης
Μήτε ἡ Ρυθμίστρα πεῖα τοῦ Στόνου
Δὲν ἔρχεσαι, Ἀγγελε τοῦ Πόνου,
τὰ δάκρυά μου πεῖα νὰ πίνῃς.

Εἶμαι ἡ λευκὴ ἡ Μαρμαρωμένη ἡ πέτρινη Νιόβη, Ἐκείνη ποὺ σὲ μιὰ ἀσάλευτη γαλήνῃ βλέπει τὸν Χρόνο νὰ διαβαίνῃ.

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΜΑ

Καὶ πάλι στὸν ὁρίζοντα Θεέ Ἡλιε βασιλεύεις μέσ' σὲ πορφύρας χρώματα καὶ με στεφάνῃ ἀχτίνων!...
Καὶ τὸν χροὸ μανθὰ σου, πρὶν κοιμηθῆς, μαζεύεις ἑπάνω ἀπὸ τὴν ἔκτασι κινήτων σαρφειογῶν!

ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ

Τὴν ὥρα αὐτὴ ποῦ ἀπ' τὸ βουνὸ προβάλλει, ὦ Σελήνη ἀπ' τὸν ψηλὸ τὸν θρόνο σου, τὸν γαλανὸν αἰθέρα σὺ σὲ καθρέφτῃ ἀπέραντο στὴ θάλασσα ἐκεῖ πέρα πόσο γλυκὰ κι' ἐρωτικά τὸ πρόσωπό σου κλίνει!

Θεσσαλονίκη

ΜΑΡΙΑ Ε. ΖΑΜΠΑ